"HET CODEWERK IS NOG LANG NIET AF!"

SCHEIDEND VOORZITTER KEES BLOKLAND OVER DE STRIJD VOOR GOED SOCIAAL BELEID

Door Anton Vis

Op 1 juli jl. nam Kees Blokland afscheid als voorzitter van de Code Verantwoordelijk marktgedrag. Deze maand wordt daar in de Rotterdamse Kuip feestelijk bij stilgestaan. Wat heeft zijn voorzitterschap opgeleverd en hoe kijkt hij naar de toekomst? We gaan Kees straks niet treffen op de golfbaan. De kans om hem tegen het lijf te lopen is aanmerkelijk groter in Giethoorn, met een dichtbundel onder zijn arm. "Maar het codewerk is nog lang niet af."

"Het is goed om na ruim tien jaar het voorzitterschap over te dragen, zodat een ander er zijn visie en energie op los kan laten. En in mijn opvolger Geert van der Laar heb ik het volste vertrouwen, hij heeft het met verve opgepakt. Dat voelt voor mij erg fijn", aldus Kees Blokland.

Mogen we jou "mister code" noemen?

"In de loop van de tijd ben ik me meer en meer gaan identificeren met de Code VM en dat is nog steeds zo. In het proces van uitbesteden van diensten is er een groot risico dat ' op de knip' de verantwoordelijkheid voor een goed sociaal beleid te weinig aandacht krijgt. Dát onder de aandacht brengen, en houden, en op velerlei manieren aanpakken, aanreiken en in perspectief plaatsen is de kern van de Code, en dat vult de voorzittersrol."

Wat is er bereikt met de Code?

"De maatschappelijke erkenning dat bij uitbesteding de opdrachtgever medeverantwoordelijk is en blijft, voor wat er in de dienstverlening met de mensen gebeurt, qua sociaal beleid, veiligheid, opleiding, bejegening en respectvolle behandeling. Op veel plaatsen zijn aanzienlijke verbeteringen in de arbeidsomstandigheden tot stand gekomen. Tegelijkertijd is erop vele werkplekken nog steeds volop aandacht nodig om te waarborgen dat goed werkgeverschap en opdrachtgeverschap daadwerkelijk in de praktijk gebracht worden."

En anders?

"Dan is het risico op een terugval in het oude gedrag aanzienlijk. Dat vraagt een continue versterking van het draagvlak en het blijven appelleren aan de normen uit de Code, die ook steviger moeten worden verankerd. Maar wel zonder haar soms wat ondeugende karakter kwijt te spelen: altijd beschaafd en afgewogen, maar wel pertinent en met een zekere dringendheid."

Is de Code niet ook een kleine polder?

"Zonder enige twijfel. Sociale partners hebben een krachtig gemeenschappelijk doel: de waarde van hun gezamenlijke sociaal contract wordt alleen gerealiseerd als de commerciële contracten in de dienstverlening daar ruimte voor bieden. Binnen de Code hebben de sociale partners elkaar steeds beter weten te vinden. Ook in tijden dat de relaties tussen sociale partners onder spanning kwamen, zoals tijdens cao-onderhandelingen. Ook dat is uiteindelijk allemaal mensenwerk. Goede vakbondsbestuurders weten wanneer het nodig is om hindermacht te organiseren, maar weten ook goed te timen wanneer ze de stap naar de andere kant moeten zetten om tot een deal te komen. Zet je die stap te laat of nooit, dan heb je misschien een mooi actie-imago, maar bereik je niets voor je eigen mensen. Zet je die stap te vroeg of te gemakkelijk, dan kom je op schoot bij de werkgevers en word je ingepakt. Aan werkgeverszijde is een combinatie nodig van echt begrip voor de reële sociale problemen op de werkvloer, de kwaliteit om je in het proces te verbinden met sociale partners en ook regie te houden en een pragmatische stevigheid die steeds menselijk blijft. Ik heb het geluk gehad dat we in het Codebestuur en in de Codekamers mensen hebben die bevlogen zijn voor de idealen die wij als Code uitdragen, elk vanuit hun eigen positie. Ik heb ernaar gestreefd om steeds ruimte te geven voor het op tafel leggen van echte problemen, gericht op een reële oplossing. In die zin zijn we natuurlijk wel een polderclub, zij het pragmatisch, niet van eindeloos gezever."

Hoe houd je mensen betrokken bij de Code?
"Door steeds nadrukkelijk de Code onder de aandacht te blijven brengen. Vanuit de Code komen nieuwsbrieven regelmatig naar alle ondertekenaars, op de sociale media wordt er wekelijks aandacht gevraagd voor Codeonderwerpen, publicaties van onderzoeken, rapporten en handreikingen en free publicity. Het belang van de sociale media is enorm toegenomen, daar investeren we nu gericht in."

Wat is in de kern nu de toegevoegde waarde van de Code?
"Iedereen maakt zich tegenwoordig druk over de problemen van de flexibilisering en politiek is het een hot issue om de uitwassen daarvan aan te pakken. De Code vraagt alle betrokken partijen om medeverantwoordelijkheid te nemen voor sociaal beleid, ieder vanuit de eigen positie, maar wel gezamenlijk. Ik zie daarin nog steeds ontwikkeling. En op macroniveau neemt het begrip toe dat je dat niet alleen moet overlaten aan zelfregulering. Daarnaast zien we een toenemend aantal grote organisaties hun rol als opdrachtgever daadwerkelijk verbreden naar medebetrokkenheid op duurzame arbeidsverhoudingen (ons pleidooi). Adviseurs en intermediairs zijn op hun manier actief bezig."

Welke kansen zie jij voor de toekomst?
"We hebben recent geïnvesteerd in onderzoek en ontwikkeling van handreikingen Inkoop van diensten en Indexatie waarmee de Code de praktijk sterk ondersteunt. Ik zie ruimte voor onderzoek en advisering op het brede terrein van de Code. Ik reken erop dat we daar ook financiering voor kunnen vinden. Een andere kans is het verankeren van de Code in overheidsbeleid: de overheid als inkoper, als wetgever en controleur en toezichthouder. Met als doel gezonde marktwerking in dienstverlening, liefst verankerd in het nieuwe sociaal akkoord. Een derde kans is verbreding van de Code naar branches waarin dezelfde uitbestedingsproblematiek speelt, denk aan uitzenders en post- en pakketvervoerders. Verbreding geeft bovendien breder draagvlak en het onderstreept onze 'business case'."

Zijn er ook wolken?
"Wat kan overschaduwen is het opportunisme van bepaalde marktpartijen, die graag allerlei vrijheidsgraden willen behouden om 'het oude spel' te blijven spelen, wat dan weer in bepaalde markten een 'race to the bottom' tot gevolg zal hebben. Al reken ik er wel op dat de Code ook dit in de toekomst effectief zal weten zichtbaar te maken en aan te pakken."

De Code streeft ernaar dat inkoop winst oplevert voor alle partijen. Is die winst bereikt?
"Ja, de business case van de Code is glashelder en is heel zichtbaar in best practices van bijvoorbeeld Erasmus MC, NS, Trajectum, Centerparcs Parc Sandur, HAN en TNO. Deze opdrachtgevers hebben zichtbaar profijt getrokken van hun samenwerkingen met Hago, Novon, Aalbers, Hectas en Gom. Doordat de arbeidsmarkt de laatste jaren sterk is veranderd, is het belang van goed sociaal beleid helder. Je ziet concreet dat in de hotelschoonmaak de beschikbaarheid van goed personeel een enorm knelpunt is geworden en dat de hotelbranche nu de Code opzoekt om tot duurzame oplossingen te komen. De winst is op veel plekken bereikt, maar mag ik zeggen dat er ook nog steeds een wereld te winnen is?"

Deze maand jouw ceremonieel afscheid in de Kuip, gaan mensen jou daarna treffen op de golfbaan?
"Ik dacht het niet, al gun ik alle golfers hun hole in one. Mijn sporten waren schaatsen, joggen, tennis en fietsen. Na twee goed gelukte knieoperaties kan ik de laatste twee nog beoefenen en dat met veel vreugde. Sinds twee maanden hebben we acht kleinkinderen en de rol als opa past mij als een jas! En ik besteed nu ook meer tijd aan mijn rol als dichter. In juni is mijn nieuwste bundel 'Beelden uit Giethoorn' ten doop gehouden, in Giethoorn natuurlijk, en ik kan nu vaker optreden, door voor te dragen, of door te sneldichten, een vorm van poëzie bedrijven die ik heel verrassend en stimulerend vind. Het Codewerk is nog lang niet af, maar we hebben wel klip en klaar aangetoond hoe belangrijk het sociaal beleid voor schoonmakers, verhuizers, beveiligers en cateringmedewerkers is, en hoe nodig het is dat opdrachtgevers, intermediairs, opdrachtnemers en vakbonden zich daar gezamenlijk voor inzetten."

Daarom
De OEV is sinds 2015 aangesloten bij de Code VM om enerzijds verbetering te brengen in de aanbesteding van verhuisdiensten (betere kwaliteitscriteria en weging prijs/kwaliteit) en anderzijds om aan de onderkant van de verhuismarkt een level playing field te bevorderen en de aanpak van ongezond marktgedrag.